

Správa z diskusií s mladými

august – september 2018

RmS

Rada mládeže
Slovenska

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Tento dokument má za cieľ priblížiť obsah a výstupy **piatich** diskusných stretnutí, ktoré sa uskutočnili od 1. augusta do 12. septembra 2018 po celom Slovensku. Konkrétnie sa diskusie konali v komunitných centrách v **Košiciach** (Luník IX.), **Jelšave**, na Pamätníku SNP pri **Považskej Bystrici**, v komunitnom centre Fončorda v **Banskej Bystrici** a v komunitnom centre Impulz v **Bratislave-Rači**.

Dôvodom pre realizáciu diskusií v letných mesiacoch bol fakt, že práve počas tohto obdobia sú mladí ľudia viac koncentrovaní v komunitných centrách, na spoločných sústredeniach či táboroch. Výber daných lokalít bol podmienený kritériami ako:

- regionálne rozloženie,
- dosah na mladých žijúcich v mestách i vidieku,
- dosah na mladých, ktorí sú i nie sú súčasťou členských organizácií Rady mládeže Slovenska,
- dosah na mladých z marginalizovaných skupín.

Účastníkmi diskusií boli deti a mladí ľudia vo veku od 6 do 30 rokov. Jednotlivé diskusné skupiny sa od seba výrazne líšili. V Košiciach a Jelšave sa diskusií zúčastnili mladí pochádzajúci primárne z lokálnych rómskych komunít. Na Vrchteplej pri Považskej Bystrici tvorila účastnícku zložku skupina mladých astronómov, fyzikov a matematikov. Účastníkmi diskusií v Banskej Bystrici a v Bratislave boli aktívni mladí, ktorí sa vo svojom voľnom čase organizujú do rôznorodých športových či občiansko-aktivistických krúžkov.

Podobne ako stretnutia so zainteresovanými aktérmi v oblasti práce s mládežou z júna tohto roku, diskusie s mladými tvoria časť participatívneho procesu, ktorý je súčasťou národného projektu **Podpory partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík**. Za priebeh diskusií bola zodpovedná Katarína Batková a Michaela Besedová z Rady mládeže Slovenska.

Vzhľadom na charakter cieľovej skupiny boli diskusie vedené interaktívne a neformálne. S účastníkmi sa vo všeobecnosti pracovalo výborne. Dôkladne počúvali inštrukcie i otázky, veľmi aktívne sa zapájali do diskusie a radi poskytovali svoje odpovede. Celková atmosféra na stretnutiach bola teda veľmi príjemná a otvorená.

Ciel' a štruktúra diskusných stretnutí

Cieľom diskusných stretnutí bolo identifikovať potreby mladých ľudí v kontexte trávenia voľného času. Obsah diskusií sa preto sústredoval na tri základné okruhy otázok:

- *Akým spôsobom trávi cieľová skupina svoj voľný čas?*
- *Aká je motivácia danej cieľovej skupiny vykonávať zmienené aktivity?*
- *Aké potreby má cieľová skupina v oblasti trávenia voľného času?*

Na začiatku diskusie bolo zdôraznené, že na otázky neexistuje žiadna správna odpoveď. Prvý bod mal za cieľ **zmapovať aktuálnu situáciu** mladých v oblasti trávenia voľného času v prostrediach, v ktorých sa jednotlivé skupiny mladých vyskytujú. Na zodpovedanie tejto otázky bol použitý jednoduchý koláčový graf, do ktorého mali participanti vpisovať svoje odpovede. Následne boli tieto grafy odprezentované a komunikované s ostatnými účastníkmi. Ďalšia otázka mala za cieľ **identifikovať dôvody**, prečo oslovení mladí radi vykonávajú zmienené činnosti. Tretia otázka sa priamo sústredovala na konkrétné **potreby** mladých v ich známom prostredí.

Pred samotnými diskusiami sa uskutočnili krátke stretnutia so sociálnymi pracovníkmi, príp. inými zodpovednými zamestnancami, komunitných centier. Tí priblížili svoju prácu, vrátane identifikovania potrieb v mládežníckom sektore. Zo všetkých diskusií s mladými je dostupný písomný záznam, pričom v prípade stretnutia na Luníku IX. je dostupný aj záznam hlasový.

Skupinu zúčastnených na Luníku IX. tvorilo približne 13 detí a mladých (vo veku od 6 do 15), 3 sociálni pracovníci z daného komunitného centra, 4 pracovníčky Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti a 3 pracovníčky Rady mládeže Slovenska. Na stretnutí v Jelšave sa zúčastnilo 5 mladých ľudí (vo veku od 15 do 19 rokov), dvaja pracovníci komunitného centra, 4 pracovníčky Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti a 2 pracovníčky Rady mládeže Slovenska. Diskusné stretnutie na Vrchteplej pri Považskej Bystrici navštívilo približne 26 ľudí, vrátane detí, mladých a mladých lídrov (približne od 5 do 32 rokov), ktorí organizujú každoročné astronomické stretnutia. Na stretnutí v Banskej Bystrici sa zúčastnilo 18 mladých (vo veku od 11 do 30 rokov). V Bratislave predstavovala účasť 4 mladí (vo veku od 16 do 25 rokov). Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti reprezentovala v Považskej a Banskej Bystrici p. Janka Gažurová, pričom za Radu mládeže Slovenska vystúpila Katka Batková a Michaela Besedová.

1. Aktivity mladých

Škola/ Práca

Pri otázke, ako mladí trávia svoj voľný čas, tri zo štyroch oslovených skupín na Luníku IX. spomenuli „školu“ ako prvú odpoveď vôbec. V súvislosti s formálnym vzdelávaním na Luníku

IX. sa počas diskusie objavili dve zaujímavosti. Prvou bola absencia domáčich úloh pre žiakov 4. ročníka miestnej základnej školy. Druhá zaujímavosť spočívala v tom, že v danej škole sa v niektorých prípadoch vyučovanie konalo v poobedňajších hodinách. Žiaci tak trávili svoj doobedňajší voľný čas „doma“. Pri organizovaní vyučovania „na dve zmeny“ je problematické v škole zabezpečovať voľnočasové aktivity či záujmové krúžky. V rámci mimoškolských aktivít organizovaných školou bol spomenutý počítačový krúžok a športové aktivity (v telocvični), ktoré však boli v dôsledku odchodu zodpovedného vyučujúceho zrušené.

Významná väčšina skupín v Považskej, Banskej Bystrici a Bratislave spomenula školu, resp. prácu, ako prvú z radu menovaných aktivít. Mladí jasne vytýčili dobu, počas ktorej trávia svoj deň v škole či práci. Podľa nich zaberá táto aktivita 6-8 hodín z ich aktívneho, t.j. 16-hodinového, dňa. Na diskusii v Banskej Bystrici účastníci artikulovali podobný fenomén. Škola či práca v ich prípade predstavuje 30-50% zo dňa. Podľa mladých z Banskej Bystrice tvorí škola hlavnú časť vzdelávania a v ich prípade býva doplnená o informácie z internetu.

Na diskusnom stretnutí v Banskej Bystrici sa väčšina participantov vyjadriala, že im škola **neposkytuje** priestor na trávenie voľného času mimo časov, počas ktorých sa konajú záujmové krúžky. Výnimkami sú súkromné školy či jedno konkrétnie gymnázium, ktorého študentská rada zabezpečila od vedenia miestnosť, kde sa môžu mladí žiacki delegáti stretávať. Na druhej strane účastníci spomenuli, že základná škola v oblasti Fončorda v Banskej Bystrici **poskytuje** svoje športoviská obyvateľom miestneho sídliska vo vyhradených časoch a bez poplatku.

Diskutujúci z Bratislavы spomenuli, že v škole nenavštievujú žiadne krúžky. Spomenuté dôvody boli: nezáujem o šport alebo tie krúžky, o ktorých vedia, slúžia len na dopisovanie písomných prác a testov. Na druhej strane však sa však účastníčka vyjadriala, že škola je aktívna v organizácii exkurzií či praxe.

Komunitné centrá

Na Luníku IX. momentálne pôsobia dve komunitné centrá: saleziánske a mestské. Mimoškolské aktivity u saleziánov, na ktorých sa majú/mali účastníci diskusie zúčastňovať, zahŕňajú: „stretká“ k 1. svätejmu prijímaniu, tanecný krúžok, varenie či športové aktivity v telocvični (spomenutý bol najmä volejbal).¹ V súvislosti s návštevnosťou týchto centier sa participanti vyjadrili, že častejšie chodia do mestského komunitného centra ako do saleziánskeho. Dôvodom majú byť personálne zmeny v centre a príchod nových pracovníkov.

---

¹ Zodpovedná pracovníčka mestského komunitného centra potvrdila, že zmienené činnosti sa u saleziánov naozaj konajú (Mailová korešpondencia zo dňa 8.8.2018).

Mestské komunitné centrum na Luníku IX., vedené pracovníkmi ETP Slovensko, ponúka aktivity ako: umelecké krúžky (kreslenie, práca s hlinou), mentoring, výlety (návšteva knižnice či veľtrhu práce), rôznorodé športové aktivity (najmä florbal, futbal, stolný tenis) či sprostredkúva návštevu kúpaliska/plavárne. V súvislosti s návštevnosťou sa skupina účastníčok (9 až 13 rokov) vyjadrila, že mestské komunitné centrum navštevujú každý deň. Dvaja účastníci (od 9 do 10 rokov) taktiež spomenuli časť návštevu centra - hlavne po škole. Naopak, starší participanti (okolo 15 rokov) spomenuli, že do centra už nechodia tak často, ako keď boli mladší. Sami zdôraznili, že v súčasnosti „radšej trávia čas vonku s kamarátmi“.

Komunitné centrum Jordán je podľa vyjadrení participantov navštevovanéjšie ako mestské komunitné centrum. Dôvodom má byť „iné správanie zamestnancov k mladým a deťom.“ Traja z piatich oslovených navštevujú komunitné centrum Jordán často (aspoň raz do týždňa), pričom obľúbené sú všetky aktivity, predovšetkým však čajovňa a spevokol.

Na diskusnom stretnutí medzi mladými astronómami v Považskej Bystrici nebolo komunitné centrum, ako priestor trávenia voľného času, spomenuté vôbec. Jediná zmienka, ktorá medzi diskutujúcimi vystala, súvisela s potrebovou vytvorenia klubového priestoru, kde by sa mladí z tejto skupiny mohli organizovať a stretnávať.

Komunitné centrum bolo medzi účastníkmi banskobystrickej diskusie spomenuté len v dvoch súvislostiach. V prvom prípade ide o poskytovanie priestorov komunitného centra Fončorda skupine mladých parkouristov. Tí ho využívajú prevažne v zimných mesiacoch ako priestor na premietanie filmov či spoločné diskusie. Participanti v tomto ohľade dodali, že okrem daného komunitného centra nemajú prístup do iných komunitných centier. Ďalšia zmienka o komunitnom centre bola spomenutá v súvislosti s dobrovoľníckymi aktivitami. Participanti (vo veku 14-25 rokov) sa vyjadrili, že priestory KC Fončorda poskytuje priestor pre dobrovoľnícke aktivity.

Čas strávený „vonku“

Na Luníku IX. predstavoval čas strávený „vonku“ najčastejšiu odpoveď, a to bez ohľadu na vek opýtaných. Skupina chlapcov (9 a 10 rokov) sa vyjadrila, že viac času trávia vonku ako v komunitnom centre. Skupina dievčat (okolo 13 rokov) napríklad spomenula, že vonku trávia najviac zo svojho času. Ako príklad uviedli skákanie cez gumu, hranie sa na učiteľov/hercov či prechádzanie sa po parku. Chlapci (15 rokov) taktiež spomenuli, že zväčša trávia svoj čas vonku s kamarátmi, napríklad boxom. Pri otázke, čo dievčatá vo veku okolo 10 rokov najviac baví, bolo taktiež spomenuté „trávenie času vonku“, napríklad tancovaním hip-hopu.

Podobne ako medzi mladými na Luníku IX., aj participanti v Jelšave spomenuli čas strávený „vonku“ ako jednu z častých voľnočasových aktivít. Ako príklad boli uvedené: prechádzky, čas s kamarátmi, návšteva kamarátov či posedenie pri káve.

Na druhej strane, čas strávený „vonku“ neboli medzi účastníkmi v Považskej a Banskej Bystrici spomenutý vôbec. V tomto ohľade sa skupina diskutujúcich z týchto dvoch lokalít výrazne líši od participantov z Luníka IX. či Jelšavy.

Iné voľnočasové aktivity

Časť oslovených detí na Luníku IX. spomenula, že sa pravidelne zúčastňujú počítačového krúžku v škole, tanečnej u saleziánov, aktivít v telocvični (volejbal) či plávania v mestskom centre. Zaujímavú skupinu aktivít tvorili výlety, na ktoré mladí reagovali veľmi pozitívne. Niektorí taktiež uviedli „hranie sa“, kde ako príklad spomenuli kreslenie. Medzi ďalšie voľnočasové aktivity bolo taktiež zahrnuté: pozerať televízie, hranie sa na zariadení Playstation či fajčenie.

Participanti z Jelšavy spomenuli, že sa vo svojom voľnom čase venujú: stolnému tenisu,ancu,futbalu, rybačke či hre na klavíri alebo spevu. V prípade klavíra bolo spomenuté, že účastník najskôr chodil do základnej umeleckej školy, no v súčasnosti sa tejto aktivite venuje sám doma. Zaujímavosťou je, že okrem uvedených aktivít, bolo spomenuté aj učenie sa cudzích jazykov ako angličtiny či španielčiny.

Medzi najskloňovannejšie voľnočasové aktivity, spomenuté naprieč všetkými skupinách z Považskej Bystrice, spadajú: domáce práce, trávenie voľného času na počítači, šport, krúžky či sociálny život. Ďalšie, menej časté, aktivity zahŕňajú: spánok, príprava do školy, prechádzky so psom, varenie, jedlo, meditácia.

Ďalšie spomenuté voľnočasové aktivity zahŕňajú: čítanie kníh, sledovanie filmov/ seriálov či návšteva kina/ divadla, hranie sa spoločenských hier, varenie/ pečenie.

Sociálne siete a internet

Sociálne siete a internet neboli vôbec spomenuté medzi mladými na Luníku IX. Naopak, diskutujúci v Jelšave spomenuli, že internet využívajú na pozerať filmy či pesničiek. Pri otázke, kol'ko hodín trávia daní mladí na mobilných telefónoch, menšina odpovedala max. hodinu, pričom dodali, že keď nie je čo robiť, trávia online aj viac ako tri hodiny. Diskutujúci ďalej spomenuli, že na sociálnych sietiach sú v kontakte s tými istými ľuďmi ako v realite, pričom niektorí trávia viac času online, iní offline. V tomto ohľade je skupina naozaj rôznorodá.

V súvislosti s „trávením voľného času na počítači/ internete“ sa v skupine mladých astronómov objavilo jasné členenie času. Diskutujúci spomenuli, že sociálne siete tvoria významnú časť ich voľnočasových aktivít podobne ako sledovanie filmov, seriálov či kreatívne písanie. Pri otázke, či trávia viac voľného času v reálnom živote alebo offline, bola odpoveď komplexnejšia. Jeden z diskutujúcich napríklad spomenul, že počas práce má „otvorené“ okno so sociálnymi sietami, no používa ho len, ak mu niekto napiše. Ďalší participant sa vyjadril, že trávenie času online či offline do značnej miery závisí od prítomnosti kamarátov v mieste bydliska. V prípade, že má človek kamarátov v rovnakom meste/ dedine, častejšie dochádza ku stretnutiu v bežnom živote. Na druhej strane, ak má mladý človek kamarátov vo väčších diaľkach, online komunikácia prevažuje.

V prípade danej skupiny diskutujúcich je však zaujímavé spomenúť aj čas, ktorý mladí trávia na počítači/ internete s cieľom realizovať svoje vlastné projekty. Medzi spomenuté aktivity patrí: kreslenie v rôznych technických programoch, spracúvanie fotiek, programovanie, čítanie kníh či e-kníh.

Všetky skupiny diskutujúcich v Banskej Bystrici a v Bratislave spomenuli, že bežnú súčasť ich života tvoria sociálne siete, no napriek tomu si myslia, že viac času trávia v reálnom živote. Sociálne siete im majú slúžiť ako komunikačný prostriedok a zdroj informácií. Podobne ako na diskusii v Považskej Bystrici, aj títo mladí využívajú technológie na učenie sa nových vecí. Príkladom je fotenie či spracovávanie fotiek.

Mladí v Bratislave sa vyjadrili, že internet používajú na sledovanie seriálov, filmov, hranie hier či online komunikáciu s kamarátmi. V súvislosti s touto témou bolo spomenuté aj čítanie e-novín a správ, ktorým sa však venuje len jeden zo štyroch opýtaných.

Krúžky

Po škole/práci a internete predstavovali krúžky druhú najčastejšiu formu trávenia voľného času u mladých astronómov. V prvom rade participanti spomenuli astronomický krúžok, ktorého sa väčšina z nich zúčastňuje tak v školskom, ako aj mimoškolskom prostredí. Medzi ďalšie navštievované krúžky patrí: umenie (kreatívne písanie, výtvarná), tanec, hudba (spev, hra na hudobné nástroje), programovanie, cudzie jazyky, šach, cyklo, futbal, šerm, geocaching či sightseeing. Zaujímavosťou je, že dve zo štyroch zúčastnených skupín spomenuli, že časť svojho voľného času venujú aj príprave na dané krúžky.

Na druhej strane krúžky, ktoré navštievujú mladí v Banskej Bystrici, zahŕňali len hru na flautu, ktorej poslucháčmi sú v základných umeleckých školách. Mladí v Bratislave sa nezúčastňujú krúžkov organizovaných v škole.

Šport

Ďalšiu významnú formu trávenia voľného času medzi mladými tvoril šport. Konkrétni participanti z Považskej Bystrice spomenuli nasledujúce športy, ktoré však vykonávajú neorganizované (na školskom dvore): futbal, florbal, volejbal, hokej, basketbal, tenis či turistika a prechádzky so psom. Jediný organizovaný šport, spomenutý niektorými mladými, tvorilo horolezectvo.

Šport taktiež patrí medzi najčastejšiu formu trávenia voľného času medzi mladými v Banskej Bystrici. Tí spomenuli, že vykonávajú nasledujúce: parkour, chodenie do prírody, turistika, prechádzky so psom, beh, bedminton, tanec, hokejbal. Tanečné hodiny navštievujú mladí 2-krát do týždňa. Hokejbal hrajú u saleziánov v neďalekej obci, kde tvoria aj hokejbalovú ligu.

Zaujímavú časť športu v Banskej Bystrici tvorí parkour, ktorého prívrženci tvorili významnú skupinu nadanom diskusnom stretnutí. Parkour, a s ním späté aktivity (výlety, tréningy, túry, vystúpenia), predstavuje asi 35 percent z celkového času opýtaných. Parkouristi majú v meste tzv. Bludisko, ktoré slúži ako priestor na vykonávanie daného športu. Menšie tréningy sa konajú každý deň a sú otvorené pre všetkých vo veku 8 až 30 rokov. Približný počet participantov na

týchto stretnutiach je okolo 15. Hlavné cvičenia prebiehajú v nedeľu a zúčastňuje sa na nich približne 60 mladých. Podľa slov vedúceho parkouristov majú tréningy rôznu formu: „Nie vždy je to tréning, niekedy sú to hry alebo rozprávanie sa.“

Skupina mladých v Bratislave mala v otázke športu rozdielne vyjadrenia. Polovica účastníkov športuje pravidelne. Medzi spomenuté športy patrí: Frisbee, jóga, lezenie, návšteva fitness centra či akrobatické cvičenia. Druhá polovica sa športu venuje len občasne.

Sociálny život

Čas strávený s kamarátmi predstavuje dôležitú zložku trávenia voľného času u diskutujúcich naprieč regiónmi. Do tejto kategórie zaradili mladí: stretávanie sa s kamarátmi pri pive, na turistike, v divadle či kine, nakupovanie s priateľmi, chodenie do mesta, hranie sa spoločenských hier a pod.

Dobrovoľníctvo a cestovanie

Mladí v Banskej Bystrici, ako jediní z piatich diskusíí, priamo spomenuli dobrovoľníctvo a cestovanie ako formu trávenia svojho voľného času. Medzi ich dobrovoľnícke aktivity patrí: pomoc deťom s autizmom a ich rodinám, organizácia športových dní pre seniorov alebo sieťovanie a podpora stredoškolákom.

Zaujímavosťou je, že väčšina mladých diskutujúci v Bratislave spomenula dobrovoľníctvo len nepriamo. Mladí sú sice aktívnymi dobrovoľníkmi v lokálnom komunitnom centre, no túto aktivitu nevedeli jednoznačne vyhodnotiť. Dôvodom môže byť to, že sa cítia byť priamou súčasťou komunity a pomoc v centre je im prirodzená.

2. Motivácia

Pozitívne vzťahy predstavujú najzákladnejší a najčastejšie artikulovaný dôvod pre účasť mladých ľudí na zmienených voľnočasových aktivít. Jeden z diskutujúcich napríklad uviedol, že parkour ako šport ho veľmi baví, no taktiež veľmi rád trávi čas s ostatnými zo skupiny.² Ďalšiu spomínanú motiváciu predstavuje **chut' niekomu pomôcť** či **zlepšiť svet okolo seba**. Mladý dobrovoľník napríklad uviedol, že pracovať s rodinami, ktorých členovia trpia autizmom, mu „dáva veľa“ a dobre sa s nimi cíti.

Mladí z Luníka IX., Jelšavy a Bratislavы ďalej spomenuli „**zaujímavý, zábavný a rôznorodý program**“ ako ďalší dôvod, prečo navštievujú lokálne komunitné centrá.³

Účastníci taktiež uviedli, že o daných aktivitách sa dozvedeli **prostredníctvom svojich kamarátov**. Jeden z diskutujúcich sa napríklad vyjadril, že na parkourové tréningy ho priviedol kamarát. Po čase spoznal ďalších ľudí, zlepšila a mu komunikácia a teraz cíti, že niekam patrí – má druhú rodinu a niekoho, komu sa môže zdôveriť. Delegát z Aliancia stredoškolákov napríklad uviedol, že sa o Aliancii dozvedel jeden piatkový večer od kamarátky. Aktivity organizácie ho zaujali a sám sa rozhadol pridať, a tak zlepšiť svet okolo seba.

3. Potreby

Pri otázke, aké potreby má daná cielová skupina v oblasti trávenia svojho voľného času, sa vyskytli rôznorodé odpovede. V košickom komunitnom centre, ktorého účastníci boli mladší (do 15 rokov), bol spomenutý **tanečný krúžok s lektorom** či **tréning**. Iné možnosti/ potreby tu ďalej neboli artikulované. V Jelšave, kde sa vek respondentov pohyboval medzi 15. až 19. rokom, zazneli konkrétniejsie odpovede ako: kúpalisko, autobusy či reštaurácia. V tomto prípade sa teda potreby tejto cielovej skupiny týkajú aj zmien, ktoré by si vyžadovali systematické zmeny na regionálnej úrovni.

V Považskej Bystrici sa mladí diskutujúci zhodli na potrebe **kvalitnejšieho materiálneho zabezpečenia**. Ako príklad uviedli vysoké ceny programov na spracovanie fotiek alebo fakt, že pred samotným výskumom si musia vedci sami zabezpečiť jednotlivé komponenty potrebné na realizáciu výskumu. Ďalej zdôraznili, že v mestách chýbajú **klubové priestory a športoviská**. V nadváznosti spomenuli, že centrálne voľného času sú častokrát preplnené, a teda nie sú schopné poskytovať priestor pre iné aktivity. Dané miesta by, podľa participantov, mali slúžiť ako **priestor na aktivity, ktoré by si mohli organizovať mladí sami**. Podľa nich „sú motiváciou aktivity, nie miesto“. Klíčové teda nie je, o aké miesto by išlo, ale to, aká aktivita by na danom

---

² Dôležitosť dobrých vzťahov v oblasti práce s mládežou vyzdvihuje aj Správa z participatívneho procesu (PDSCS, júl 2018, str. 7).

³ Opäťovne sa týmto potvrzuje téza zaznamenaná v Správe z participatívneho procesu o dôležitosti rozmanitého programu pre mládež (PDSCS, júl 2018, str.6).

mieste prebiehala. Potreba kvalitnejšej a viac prepojenej **infraštruktúry**, krytie pobytových nákladov predstavovali ďalšie zmienené faktory.

Medzi najvýraznejšie artikulované potreby týchto mladých patrila: legislatíva, miera byrokracie späť s prípravou projektov, vytvorenie podmienok pre astronómiu, informovanosť mladých v otázke grantov. V súvislosti s **legislatívou** mladí uviedli jeden príklad - v istej triede bolo potrebné meniť omietku a peniaze, ktoré prišli, boli z eurofondov. **Miera administratívy** predstavuje ďalšie úskalie. Participanti napríklad spomenuli, že aktivite o rozsahu 4 hodín predchádza mesiac „papierovačiek“, čo predstavuje pre pracujúcich záťaž a čas navyše. Mladí astronómovia sa taktiež vyjadrili, že by potrebovali **vhodné podmienky na realizáciu svojich činností**, ako napríklad stlmiť časť verejných osvetlení pri pozorovaní hviezd. Medzi ďalšie zaradili mladí aj potrebu **informovanosti** mladých o grantoch, ktoré sú ponúkané. Podľa názoru väčšiny participantov, mladí nevedia, aké majú možnosti v oblasti získavania grantov na svoje projekty.

V súvislosti s potrebami mladých v Banskej Bystrici pri trávení voľného času boli spomenuté tri okruhy: **komunikácia, legislatíva a športoviská**. Prvý prípad sa týka nedostatočnej koordinácie medzi mládežníckymi organizáciami. Podľa vyjadrení jedného participanta, existuje na Slovensku veľa organizácií, no ich aktivity **nie sú efektívne koordinované** a častokrát organizácie o seba nevedia. Na úrovni mesta taktiež chýba zodpovedný pracovník, ktorý by riešil prácu s mládežou (odbor práce s mládežou). V súvislosti s **legislatívou** bolo spomenuté, že „mladí nemajú reálne žiadnu moc – nemajú kompetencie, aby sa niečo zmenilo, preto samospráva nemusí zahrnúť mladých do rozhodovania.“ Ďalším spomenutým problémom boli **chýbajúce či nedostatočné športoviská**. Parkouristom, napríklad, chýba vlastná telocvičňa, ktorú by mohli využívať najmä počas zimných mesiacov. Jeden z participantov sa ďalej vyjadril, že mesto stavia ihriská len pre malé deti a na mladých (vo veku od 13 do 18) úplne zabúda. Ako príklad uviedol jedno banskobystrické verejné ihrisko, ktoré je v súčasnosti v dezolátnom stave a ktoré mladí žiadali od mesta opraviť, no bezúspešne. Ďalšiu potrebu predstavujú **cyklotrasy**, ktoré by mali byť rozšírené.

Medzi potreby mladých diskutujúcich v Bratislave patrí: menej domáčich úloh v školách, aby sa mohli viac venovať voľnočasovým aktivitám (hra na gitaru či klavír), zavedenie výmenného programu do zahraničia, aby mali študenti stredných škôl viac príležitostí cestovať, viac udržiavanej zelene a viac relaxačných zón, viac detských ihrísk a atrakcií, komunitné centrum v oblasti, kde by sa mladí ľudia mohli stretávať s kamarátmi a zadarmo.

Počas diskusie sa mladí ľudia v Bratislave vyjadrili, že v školách nemajú priestor na participáciu. Žiacke školské rady súčasťou existujú, no nemajú významný vplyv na chod školy.

Výstupy

- Komunitné centrá zohrávajú dôležitú úlohu hlavne vo vidieckom prostredí a vo vzťahu k marginalizovanej skupine mladých.

- Charakteristickou črtou komunitných centier na Luníku IX. a v Jelšave je ich **nízkoprahovosť**. Vďaka nej sa môžu mladí zúčastňovať voľnočasových aktivít bez nutnosti registrácie či poplatku. Dané komunitné centrá majú taktiež výbornú **polohu** v rámci obce. **Blízkosť týchto centier k domovom** mladých zjednodušuje prístup k voľnočasovým aktivitám.
- Participanti z Luníka IX. a Jelšavy trávia väčšinu svojho mimoškolského času „vonku s kamarátmi“.
- Prítomnosť na **internete** či **sociálnych sietiach** nebola, napriek všetkými oslovenými skupinami na Luníku IX., zmenená ani v jednom prípade. Naopak, technológie hrali dôležitú súčasť voľného času u participantov vo všetkých ostatných oblastiach.
- Záujmové krúžky a šport tvoria veľkú časť voľného času u mladých z diskusií z Považskej Bystrice, Banskej Bystrice a Bratislavy.
- Dobrovoľníctvo a cestovanie bolo spomenuté len medzi angažovanou mládežou, a to v Banskej Bystrici a Bratislave.
- **Pozitívne vzťahy** a zaujímavý **program** tvoria dôležitú súčasť motivácie všetkých mladých.
- Participanti z marginalizovaných skupín nevedeli presne artikulovať svoje **potreby** v rámci trávenia voľného času. Dôvodom môže byť nedostatočná informovanosť o ich reálnych možnostiach.
- Potreby mladých v oblasti trávenia voľného času presahujú kapacity mládežníckych organizácií a vyžadujú si systematickú pozornosť na regionálnej a národnej úrovni.

Dátumy:	1. august 2018 2. august 2018 13.august 2018 16. august 2018 12. september 2018
Miesta:	Komunitné centrum Luník IX., ETP, Košice Nízkoprahové centrum Jordán, YMCA, Jelšava Pamätník SNP, Vrchteplá, Pov. Bystrica

	Komunitné centrum Fončorda, B. Bystrica Komunitné centrum Impulz, Bratislava - Rača
Prítomní:	<p>Košice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 študenti VŠ filmovej tvorby (dokumentácia diskusie), - 4 pracovníčky ÚSVROS, - 3 sociálni pracovníci z centra - 3 pracovníci RmS <p>Jelšava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 pracovníci komunitného centra Jordán - 4 pracovníčky ÚSV ROS - 2 pracovníčky RmS <p>Považská Bystrica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 pracovníčky RmS - 1 pracovníčka ÚSV ROS <p>Banská Bystrica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 pracovníčka CVČ - 2 pracovníčky RmS - 1 pracovníčka ÚSV ROS <p>Bratislava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 pracovníčky RmS - 1 pracovníčka Mládeže ulice - 1 EVS dobrovoľníčka

Participanti:	Košice: - okolo 12 detí a mladých (na prezenčke: 9) Jelšava: - 5 mladých Považská Bystrica: - približne 26 účastníkov (na prezenčke: 23) Banská Bystrica: - 18 mladých (na prezenčke: 17) Bratislava: - 2 mladí
----------------------	---